

seer noget Forsøg paa at bringe det ind paa en anden Bane, ja, man seer endogsaa, at Ministeriet selv gaaer samme Vej som Godseierne, og det er naturligt, at Godseierne ikke ville forsømme at følge et saa godt Exempel. — Man behøver blot at læse Dommene i de forskjellige Sager, der i de senere Aar have været førte imellem Godseier og Bønde, for at see, paa hvilken vundertilig Maade man veed at give Godseierne Medhold i de Sager, der ere opstaaede imellem dem og deres Fæstere; man kan af disse Domme see, paa hvilken snild og skarpsindig Maade man veed at raisonnere om de bestaaende Fæsteloove, for at Godseierne kunne faae Ret; man behøver heller ikke megen Erfaring i disse Forhold for mange Gange at maatte forbauses over de Forklaringer igjennem Resolutioner, som man seer fra vedkommende Ministerium. Jeg skal blot henlede Thingets Opmærksomhed paa, at vi f. Ex. i Aftenmødet igaar hørte den ærede Justitsminister sige i Anledning af, at Loven om Brandvæsenet indeholder, at det er Cierne af Stederne, der i Forhold til deres Eiendommers Taxationsværdi have at udrede Udgifterne til de nye Sprøiter og Brandredffaber, at disse Udgifter kunde Cieren, det vil her sige Godseieren, naturligviis igjen paalægge Fæsteren i Fæstebrevet at udrede. En saadan Udtalelse af en Minister i en offentlig Forsamling, hvis Forhandlinger foreligge trykte hele Landet over, synes idetmindste at være en høist uoverlagt Vittring; thi den viser Godseieren den Vej, han har at gaae, om han ikke vidste det iforveien; denne Udtalelse siger: de Udgifter, man paalægger Eder som Ciere, kunne I igjen paa en nem Maade skaffe Eder fra Halsen ved i Eders Fæstebreve at paalægge Fæsterne dem. Der er et Exempel paa en ganske forunderlig Fortolkning af Fæstelovgivningen, som er blevet mig bekjendt i disse Dage, og dette Exempel er saa talende, at jeg ikke kan undlade ved denne Leilighed at fremsøre det. Vi vide, at hele Lovgivningen i 1780 og følgende Aar gaaer ud fra, hvad der klart og bestemt er udtalt, at beskytte den Svage imod den Mægtige i Fæsteforholdene, og de Lovbestemmelser, som man dengang gav, bleve altfaa skrevne under den bestemte Forudsætning, at de

skulde følges, og at Godseierne ikke ved Accord med Fæsterne ved Overdragelsen af Fæstestederne skulde kunne bringe dem til at frasalde, hvad der var foreskrevet i Lovgivningen; thi dersom det havde været Meningen, ja, havde Fæstelovgivningen ikke været nogen Beskyttelse for den Svage mod den Mægtige; men nu er man gaaet over til at sige: Ja, naar Fæstere og Godseierne kunne blive enige om, at de eller de Punkter i Lovgivningen ikke skulle være gjældende i deres indbyrdes Forhold, saa er derimod Intet at sige, saa ere de ikke gjældende. Et saadant Exempel foreligger som sagt. Der staaer i den første Paragraph af Forordn. af 8de Juni 1787, at Godseieren ikke maa tage Jord fra Fæstestederne uden under 3 Betingelser, enten naar han vil lade en By udskifte for da at faae Lodderne bedre fordeelte imellem de forskjellige Steder, eller at han vil tillægge Huse Jord, eller at han vil bruge Jorden til Skovfredning og Opelstning. Naar Godseieren under disse tre Betingelser vil benytte Jord, som hører til Fæstestederne, medens Fæsterne endnu stode paa dem, saa skal det for det Første skee med Fæsterens Minde, dernæst under forskjellige Foranstaltninger, som gaae ud paa at undersøge, om Fæstestederne i det Hele taget kunne taale en saadan Formindskelse af Jord, og endelig skal han udrede en Godtgjørelse til Fæsteren. Det er vistnok ikke Meningen, naar Lovgivningen bestemmer, at det for det Første skal skee med Fæsterens Minde, at Godseieren skulde kunne forskaffe sig et saadant Minde som et Punkt i Fæstebrevet, førend han fæster den Paagjældende Stedet, og sige til ham: „Naar Du ikke vil give dit Minde hertil i Fæstebrevet, saa kan Du ikke faae Stedet.“ Dette er vistnok Noget, som de Mænd, der have givet disse Lovbestemmelser og som med saamegen Klarhed saae ind i Forholdene, ikke dengang have tænkt sig Muligheden af. Nu er det imidlertid Tilfældet, at en Godseier her i Landet har indsat i sine Fæsteres Fæstebreve, at han forud har deres Minde til at tage Jord fra Fæstestederne; men, som jeg allerede har bemærket, er jo Fæsterens Minde ikke det Gnefte, som er nødvendigt for at fratage et Fæstesteds Jord, thi Godseieren kan efter Lovgivningen kun er-